

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Oppivelvollisuuden laajentamisesta oppilaanohjaajille

opetusneuvos Kaisa Rätty
kaisa.raty@oph.fi

Aikataulu

- Oppivelvollisuuslaki voimaan 1.8.2021
- Koskee ensimmäisen kerran perusopetuksen suorittamisen keväällä 2021 päättäviä nuoria (pääsääntöisesti vuonna 2005 syntyneet)
- Tulee voimaan ikäluokka kerrallaan, täysi volyyymi v. 2024
- Hakuvelvoite ja perusopetuksen järjestäjän ohjaus- ja valvontavastuuta koskevat säännökset tulevat kuitenkin voimaan jo 1.1.2021.

Oppivelvollisuus 18 ikävuoteen asti

- Suomessa vakinaisesti asuvat lapset/nuoret ovat oppivelvollisia.
- Oppivelvollisuus alkaa sinä vuonna, jona lapsi täyttää seitsemän vuotta.
- Oppivelvollisuus päättyy, kun
 - oppivelvollinen täyttää 18 vuotta tai
 - kun oppivelvollinen on hyväksytysti suorittanut ylioppilastutkinnon tai ammatillisen tutkinnon tai niitä vastaavan ulkomaisen koulutuksen.
- Oppivelvollisuutta voi suorittaa
 - perusopetuksessa, lukiossa tai ammatillisessa koulutuksessa (perus- ja ammattitutkinnot)
 - tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa tai kansanopistojen pitkillä linjoilla
 - työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa (TELMA)

Maksuttomuus

- Koulutus on opiskelijalle maksutonta, kun opiskelija
 - suorittaa ensimmäistä toisen asteen tutkintoaan ja
 - on aloittanut opintonsa ennen 18 vuoden ikää.
- Maksuttomuus jatkuu enintään sen kalenterivuoden loppuun saakka, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta.
- Osaamisen hankkimiseksi tarvittavat oppimateriaalit sekä työvälineet, työasut ja työaineet ovat maksuttomia.
- Maksuttomia eivät kuitenkaan ole erityistä harrastuneisuutta painottavissa koulutuksissa tarvittavat välineet.
- Kaksoistutkinto kuuluu maksuttomuuden piiriin.
- Koulutuksen järjestäjä voi myöntää maksuttomuuden pidentämisen.

Tukea ja ohjausta oman paikan löytämiseen

- Opinto-ohjauksen merkitys ja resurssit vahvistuvat oppivelvollisuuden laajentuessa.
- Ohjaus- ja valvontavastuu on rakennettu ”saattaen vaihtaen” -periaatteella. Eri tahojen ohjaus- ja valvontavastuut määritellään lainsäädännössä siten, että yhden tahon ohjaus- ja valvontavastuu päättyy aina vasta silloin, kun toisen tahon ohjaus- ja valvontavastuu alkaa.
- Opetuksen ja koulutuksen järjestäjille sekä oppivelvollisen asuinkunnalle tulee uusia oppivelvollisen ohjaus- ja valvontavastuita.
- Ohjaus- ja valvontavastuiden avulla vahvistetaan alle 18-vuotiaan nuoren saamaa ohjausta ja tukea erityisesti koulutukseen hakeutumisvaiheessa ja mahdollisissa keskeyttämistilanteissa.
- Varmistetaan se, että oppivelvollinen nuori ei missään vaiheessa putoaisi tukiverkon ulkopuolelle.
- [Opinto-ohjauksen kehittämisohjelma](#)

Hakeutumisvelvollisuus tuli voimaan 1.1.2021

- Oppivelvollisen on hakeuduttava toisen asteen koulutukseen ennen perusopetuksen viimeisen vuosiluokan päättymistä.
- Hakeutumisvelvollisuus jatkuu niin kauan kunnes oppivelvollinen saa koulutuspaikan
- Pääsääntöisesti hakeudutaan 9. luokan keväällä yhteishaussa. Jos oppivelvollinen ei saa paikkaa yhteishaussa, hänen tulee hakeutua toisen asteen koulutukseen jatkuvassa haussa.

Perusopetuksen järjestäjän ohjaus- ja valvontavastuu tuli voimaan 1.1.2021

- Perusopetuksen järjestäjällä on velvollisuus ohjata ja valvoa oppivelvollisen hakeutumisen toisen asteen koulutukseen.
- Ohjaus- ja valvontavastuu jatkuu siihen saakka, kunnes oppivelvollinen on aloittanut opinnot toisessa oppilaitoksessa.
- Jos oppivelvollinen ei hakeudu toisen asteen koulutukseen tai aloita opintojaan, perusopetuksen järjestäjän ohjaus – ja valvontavastuu päättyy OKM vuosittain ilmoittamana aikana.
- Tämän ajankohdan jälkeen perusopetuksen järjestäjä ilmoittaa oppivelvollisen asuinkunnalle ilman opiskelupaikkaa olevista oppivelvollisista nuorista.

Perusopetukseen tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus

- Sellaisella perusopetuksen 8.-9. luokkaa suorittavalla oppilaalla, joka tarvitsee **perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea**, on oikeus saada opetussuunnitelman mukaisen oppilaanohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista henkilökohtaista oppilaanohjausta.
- Tätä kutsutaan ***tehostetuksi henkilökohtaiseksi oppilaanohjaukseksi***.
- Tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta saavalle oppilaalle laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma.
- **HUOM!** Muutos perusopetuksen opetussuunnitelmaan!

Toisen asteen koulutuksen järjestäjän ohjaus- ja valvontavastuu

- Henkilökohtainen opinto-ohjelma suunnitellaan niin, että tutkinnon suorittamisaika on voimassa enintään neljä vuotta.
- Koulutuksen järjestäjän seuraa oppivelvollisen opintojen edistymistä ja ilmoittaa oppivelvollisen huoltajalle ja muulle lailliselle edustajalle, jos oppivelvollinen ei suorita opintojaan opiskelusuunnitelmansa mukaisesti. Eronneeksi katsominen, jos opiskelijaa ei tavoiteta 1 kk aikana.
- Jos oppivelvollinen on aikeissa keskeyttää opintonsa, koulutuksen järjestäjän selvittää yhdessä oppivelvollisen ja hänen huoltajansa tai muun laillisen edustajansa kanssa mahdollisuudet suorittaa opintoja muussa oppimisympäristössä tai hakeutua muuhun koulutukseen.
- Koulutuksen järjestäjä ilmoittaa asuinkunnalle, jos opiskelija eroaa koulutuksesta ilman, että hänellä on uutta koulutuspaikkaa.
- Koulutuksen järjestäjä antaa jälkiohjausta, kun opiskelija haluaa hakeutua jatkokoulutukseen. Oikeus jatko-opinto-ohjaukseen on voimassa vuoden siitä, kun opiskelija on suorittanut tutkintonsa.

Asuinkunnan ohjaus- ja valvontavastuu

- Jos oppivelvollinen nuori jää ilman opiskelupaikkaa tai lopettaa aloittamansa opinnot, viimesijainen ohjaus- ja valvontavastuu on oppivelvollisen asuinkunnalla.
- Asuinkunnan tehtävänä on selvittää oppivelvollisen nuoren kokonaistilanne ja mahdollinen tuen tarve yhdessä oppivelvollisen ja tämän huoltajan tai muun laillisen edustajan kanssa.
- Viime sijassa asuinkunta osoittaa oppivelvolliselle opiskelupaikka valmentavassa koulutuksessa
 - Otetaan huomioon alueellinen koulutustarjonta, kulkuyhteydet oppilaitokseen, opetuskieli, vaativan erityisen tuen tarve, opiskelijan henkilökohtaiset toiveet
 - Vaikeimmin vammaisille TELMA-koulutus.

Oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttäminen

Oppivelvollisella voi hakea oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämistä määräajaksi

1. oppivelvollisuuden suorittamisen estävän pitkäaikaisen sairauden tai vamman vuoksi
2. äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan ajaksi
3. vähintään kuukauden kestävän tilapäisen ulkomailla oleskelun ajaksi, jos osallistuu vastaavaan koulutukseen ulkomailla tai muutoin voidaan katsoa suorittavan oppivelvollisuuttaan
4. oppivelvollisuuden suorittamisen estävän elämäntilanteeseen liittyvän muun painavan syyn vuoksi.
 - Oppivelvollisuuden suorittaminen voidaan keskeyttää myös toistaiseksi, jos 1. kohdassa tarkoitettu este on luonteeltaan pysyvä.
 - Koulutuksen järjestäjä tekee oppivelvollisuuden keskeyttämistä koskeva päätös tehdään oppivelvollisen tai hänen huoltajansa hakemuksesta.
 - Ennen päätöksen tekemistä 1. tai 4. kohdassa mainitulla syyllä tulee selvittää, onko oppivelvollisuuden suorittaminen mahdollista yksilöllisten valintojen, yksilöllistämisen, välttämättömien tukitoimien tai kohtuullisten mukautusten avulla.

Oppivelvollisuuden seuranta- ja valvontapalvelu (Valpas)

Opetushallituksessa kehitettävän palvelun kautta seurataan

- oppivelvollisen hakeutumisen ja opiskeluoikeuden tilannetta,
- maksuttomuuteen vaikuttavia tietoja,
- oppivelvollisuuden mahdollisia keskeytyksiä sekä
- voidaan tehdä tarvittaessa ilmoitus seuraavalle toimijalle vastuuketjussa
- Käyttäjryhminä ovat perusopetuksen järjestäjät, toisen asteen koulutuksen järjestäjät, nivelvaiheen koulutuksen järjestäjät, kansanopistot, asuinkunnat, oppivelvollinen ja tämän huoltaja.
- Palvelu koostaa tietoa muista palveluista, kuten opiskelijavalintarekisteri, KOSKI-tietovaranto, oppijanumerorekisteri ja oppivelvollisuusrekisteri
- Opetushallitus kehittää palvelun ja tiedottaa sen etenemistä ja käyttöönotosta
- Kunnilla on mahdollisuus hyödyntää Valpas –palvelua.

Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus

<https://www.oph.fi/fi/kehittaminen/tutkintokoulutukseen-valmentavan-koulutuksen-perusteiden-laatiminen>

- Lisäopetus, VALMA-koulutus ja LUVA-koulutus lakkaavat ja uusi tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA) alkaa 1.8.2022
- TUVA-koulutuksessa opiskelijalla on mahdollisuus
 - suorittaa lukion oppimäärään kuuluvia opintoja,
 - ammatillisten perustutkintojen osia ja osien osa-alueita,
 - korottaa perusopetuksen päättötodistuksen arvosanoja sekä
 - vahvistaa suomen tai ruotsin kielen taitoaan
- Opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ja henkilökohtainen opintopolku
- Tavoitteena
 - sellaiset valmiudet, että voi siirtyä toisen asteen koulutukseen
 - selkeyttää opiskelijan jatko-opinto- ja urasuunnitelmia

Tiedonsaantioikeus oppivelvollisen asioissa (23 §)

- Koulutuksen järjestäjällä ja asuinkunnalla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada **ohjaus- ja valvontavastuun** toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppivelvollisen hakeutumisesta, opiskelupaikan saamisesta ja opiskelupaikan vastaanottamisesta.
- Koulutuksen järjestäjällä on oikeus salassapitosäännösten estämättä oikeus tiedot **maksuttomuuden koulutukseen** liittyvien tehtäviensä toteuttamiseksi, esim. opintojen aloittaminen ja oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisestä.
- Oppivelvollisen siirtyessä toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen aikaisemman koulutuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppivelvollisen **koulutuksen järjestämisen** kannalta välttämättömät tiedot uudelle koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot on annettava myös uuden koulutuksen järjestäjän pyynnöstä.
- Rehtorilla ja oppivelvollisen opetukseen osallistuvalla opettajalla oikeus salassapitosäännösten estämättä saada oppivelvollisen **koulutuksen järjestämisen** kannalta välttämättömät tiedot opiskelijahuoltotyöhön osallistuvilta.

www.oph.fi/oppivelvollisuus

A decorative graphic consisting of thick, wavy lines in blue and green. The lines curve and overlap, creating a dynamic, abstract shape that frames the central text.